

บทความองค์ความรู้

<http://maesariang.go.th> โทร 053-681231 Fax : 053-682743

อะไร?...คือผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of interests: COI) เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารภาครัฐ ทำให้เกิดการประพฤติมิชอบอย่างรุนแรงขึ้น อาจเรียกได้ว่าเป็นการทุจริตคอร์ปชั่น ที่ส่งผลให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

สำนักงาน ก.พ. ได้นิยามความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ไว้ว่า สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน บริษัท หรือผู้บริหารมีประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบ

รูปแบบพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน มีลักษณะต่างๆดังนี้

1. การได้รับผลประโยชน์ เป็นการได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้การตัดสินใจเอนเอียง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายที่ให้ผลประโยชน์กับตน
2. การหาประโยชน์ให้ตนเอง (Self-Dealing) คือการหาผลประโยชน์จากตำแหน่งตัวเอง เช่น การจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์ต่างๆจากร้านที่ครอบครัวตนเอง
3. การทำงานหลังเกษียณ (Post-Employment) เป็นการใช้อิทธิพลทางด้านความรู้ ความสามารถ และอิทธิพลจากตำแหน่งเดิมในการทำงานของตนเองหรือพวกพ้อง
4. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting) เช่นการใช้เครื่องมือของรัฐในการทำงานพิเศษภายนอกที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน
5. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information) คือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน แล้วนำไปเปิดเผย เพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์ทั้งในรูปของเงินและสิ่งอื่นๆ
6. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ชั่วคราวในกิจการที่เป็นส่วนตน เช่นการนำรถยนต์มาขับเพื่อให้ประโยชน์ส่วนตน ทำให้ต้องเสียงบประมาณเพื่อซื้อน้ำมันเกินความจำเป็น
7. การใช้อิทธิพลจากตำแหน่งหน้าที่ไปรับสิ่งตอบแทนจากพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ เป็นทำนองเดียวกับเป็นไปเพื่อประโยชน์ด้านการเมือง

สำหรับความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนมีด้วยกัน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การเข้ามาดำเนินธุรกิจและเป็นคู่สัญญากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนกันของการที่สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ดำเนินการด้านธุรกิจ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดปัญหาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างในโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเกิดในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นบ่อยๆ จนคล้ายกับว่าลักษณะนี้เป็นเรื่องปกติของแวดวงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร เป็นเจ้าของหรือมีหุ้นส่วนในบริษัทที่รับเหมาโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางกรณีมีการดำเนินธุรกิจอยู่ก่อนแล้ว และในหลายกรณีที่เริ่มธุรกิจเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ที่มักเรียกกันว่า “สภาผู้รับเหมา” ซึ่งส่งผลให้มีการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ เริ่มตั้งแต่บทบาทที่ดำรงอยู่คือ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร จะมีบทบาททั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับเหมาควบคู่กันไป จึงสามารถนำไปสู่การบริหารงานแบบไม่โปร่งใสและการทุจริตในรูปแบบต่างๆอีกด้วย

2. การใช้งบประมาณหลวงเพื่อประโยชน์ส่วนตนและการหาเสียง ในลักษณะนี้จะเป็นการจัดสรรงบประมาณหรือโครงการเข้าไปในพื้นที่ของตนเองและใช้งบประมาณราชการในการทำโครงการ รวมถึงการประกาศให้ชาวบ้านในพื้นที่ของตนเองทราบ เพื่อเป็นการหาเสียงไปด้วย ลักษณะดังกล่าวชาวบ้านมองว่าไม่เหมาะสมแต่ก็ไม่ผิดกฎหมาย อาจจะส่งผลในการตัดสินใจที่เอนเอียงไปฝ่ายของตนเองที่อยู่เหนือประโยชน์สาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว ฐานเสียงทางการเมือง พรรคพวก หรือประโยชน์ในการทำโครงการ เช่นการทำโครงการตัดถนนให้ผ่านไปในพื้นที่ของตนเอง หรือทำตามคำขอของสมาชิกสภาที่เป็นฝ่ายเดียวกับตน กระนั้นแล้วงบประมาณส่วนใหญ่จะลงในพื้นที่ของตนเอง และก่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการที่ไม่เท่าเทียมกัน

อ้างอิง

บทความทางวิชาการ เรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) เรียบเรียงโดย กฤษณ์ วงศ์วิเศษธร จากเว็บไซต์ <http://wiki.kpi.ac.th/> หมวดหมู่: แนวทางเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร

“วัฒนธรรมเด่น เน้นบริการ บริหารโปร่งใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม”